

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Te denarska izdaja letno 60. lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštah hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, petek 14. januarja 1944

Preis - Cena L 0'80

Naraščaj za obnovitvena dela

V nobenem poklicu ne bodo naroge za bodočnost tako velike in razsežne kot v stavbenem obrtu. Treba bo obnoviti vse od vojne razdejane kraje in ta velika naloga se bo mogla rešiti le, če se bodo popolnoma izkoristile vse vojne izkušnje, zlasti pa, če se bo pokrbelo za dober naraščaj v stavbeni stroki. Nemški listi posvečajo temu vprašanju že danes veliko pozornost in tako opozarja na potrebo vzgojitve dobrega naraščaja v stavbeni stroki tudi »Völkscher Beobachter«. List opozarja, da se mora pri poklicnem svetovanju absolventov šol zlasti posvečati pozornost stavbenim poklicem. Pred vojno je bilo v Nemčiji v stavbenem gospodarstvu zaposlenih okoli 3 milijone ljudi. Število najemov v stavbeni stroki je sicer povprečno veliko in kaže naraščajočo tendenco. Vendar pa bodo vojne razmere zahtevale še povečanje tega števila. V vojni so se mogli dobiti potrebni delavci pri delu nemoma lahko z ustanovitvijo posebnih stavbenih oddelkov, v mirnem času pa bo treba povečati število strokovno izučenih stavbenih delavcev.

Posebno v stavbeni stroki se nujno mladini zelo lepi in mnogorazanski izgledi za dobro zaposlitev. Zaradi potrebe so se v zadnjem času razvili v stavbeni stroki številni novi poklici. Poleg starih oklicev mizarjev, tesarjev, krovnikov, cestnih delavcev in tovarniških ključavničarjev so sedaj iskali strokovno izučeni delavci za različna dela, za izolacije, za prečiščevanje stavbenega materiala, za stavbeni risarji itd. V Nemčiji so že izdali potrebni ukrepi, da se v pogotovi naraščaju stavbene stroke obrta strokovna naobrazba ter so anes že v vseh okrajih Nemčije ustanovljene potrebne šole. V teholah se vsako leto pregleda znajevajencev.

V skupnih taboriščih se razvijavajencev čut za skupnost, hkrati a stanovski ponos. Ker nudi stavena stroka zelo velike možnosti a napredovanje, je izbira tega oklica tudi zaželena. V nemškiholah so posebni tečajji za specialpoklice in slehernemu učencu e daje možnost, da na podlagi svoega znanja napreduje od pomožega delavca do polirja in mojstra r postane tudi stavbeni vodja. Sak, kdor ima talent za tehnična dela, more v stavbeni stroki raziti vse svoje telesne sposobnosti onogo bolj ko v katerem drugem poklicu. Končno pa je treba ometiti, da je tudi zaslužek v stavbeni stroki zelo dober.

Nemci, ki imajo zelo visoko razto stavbeno stroko, posvečajo žedaj največjo pozornost vzgoji dogrega in številnega naraščaja vstavbeni stroki. Tudi pri nas bo reba bolj skrbeti, za vzgojo dogrega naraščaja v stavbeni stroki, er drugače ne bomo mogli izverobnovitvenih del zadostno hitro a zadostno dobro. Da nas čakajo elo velika obnovitvena dela, pa lak vemo vsi le predobro. Zato a je tudi potrebno, da že sedaj a nismo na to, da si vzgojimo zati naraščaja v stavbeni stroki, a poskrbimo za potrebne šole in a naše poklicne posetovalnice opozarjajo mladino na lepo bodočost, ki jim jo nudi stavbena stroka. Seveda pa je tudi potrebno, da namo zadostno število stavbenih odjetij, ki bodo imela potrebne roje, da se bodo obnovitvena

Zmagoviti pohod rente

Pod tem naslovom objavlja »N. Wiener Tagblatt« zanimivo poročilo o stanju na nemških borzah. Med drugim poroča list:

V zadnjih letih so postale na nemških borzah kupčije s papirji z določenimi obrestmi vedno bolj pogostne in ta tendenca se je lani še bolj uveljavila. To pa ni samo posledica vojnih razmer. V industriji in trgovini je vedno več prostega denarja, ki doteka na kapitalni trg. Tudi pravi hranilni denar se bolj pojavlja, ker so naložbe na hipoteke vedno manj možne. Ves ta denar — in gre za milijarde mark — išče naložbe na borzah. Delniški trg pa je zaradi kroničnega pomanjkanja materiala za večje transakcije skoraj zaprt. Zato se obrača zanimanje, ki je doslej veljalo izključno delnicam, tudi k rentam. Rentni trg pa je zaradi stalnega dotoka državnih zakladnih listov z materialom zadostno založen, da tu ni treba čakati mesece dolgo na naložbo.

Večje zanimanje za papirje z določeno obrestno mero se vidi tudi v tem, da odpade od sedanjega prometa na borzah 25% na delnice, skoraj 75% pa na rente. Od rent so na prvem mestu — skoraj 50% vsega prometa — državne rente. Na deželna in mestna posojila odpade približno 10%. Promet z zastavnimi listi in občinskimi obligacijami je bil tako neznamenit, da ga tu niti ni treba omenjati. Za delnice in industrijske zadolžnice je ostalo približno 40%, od česar odpadeta dve tretjini na delnice, ena tretjina pa na industrijske obligacije. Razmerje med delnico in industrijsko obligacijo je na borzni tečajnici ko 4:1, kakršnega prometa obligacije pred vojno niso skoraj nikdar dosegle. Ta pohod obligacij pa se nikakor še ne misli ustaviti.

Res pa je, da so se meje za stare pojme »delnica«, »renta«, »zmenjajočo se« in »z določeno obrestno mero« zelo zabrisale. Od kar so dividende omejene in odkar velja stop za tečaje, je izgubila delnica svoje glavne značilnosti. Ni več veliko razlike med delnico solidne družbe, ki leto za letom izplačuje največjo dopustno dividendo 6% in obligacijskim papirjem, ki se obrestuje po 4%, kajti višji tečaj delnice izravnavarazlika v obrestovanju, če ne ostaja še presežek v korist rente. Tudi izgledi za tečajne dobičke pri delnicah so zaradi stopa za tečaje zelo obrezani, če ne sploh nemogoči. More se reči, da so delnice danes svoj spekulativni značaj čisto izgubile. Ostaja edino še ta ugodna prilika pri posameznih družbah, da se pri zvišanju glavnice doseže dobiček z izdajo gratis-delnic ali z zvišanjem nominalne vrednosti delnic. Te možnosti pa so danes zelo neznatne.

Z delniškega trga izrinjeni krogi vplivajo predvsem na trg z industrijskimi zadolžnicami. Stara izkušnja bank je, da pri pojavu novih industrijskih posojil pridobivajo te delnice v prvi vrsti lastniki delnic teh družb ali pa komitenti, ki so dobili naročilo za na-

dela mogla hitro in tehnično dovršeno izvajati.

Če Nemci že danes mislijo na vzgojo potrebnega naraščaja v stavbeni stroki, moramo tem bolj na to misliti mi, ki smo za obnovitvena in tehnična dela neprimerno manj pripravljeni.

kup teh delnic. Seveda se vsilijo s tem v ta sektor rentnega trga tudi elementi, ki prinašajo s seboj nekaj spekulativnega.

Naglo povečanje prometa z rentami je povzročalo tudi dvig njihovega tečaja. To se zlasti vidi pri državnih papirjih ter se gibljejo tečaji pri 3.5% zakladnih listih med 99% in 99.5%, pri 4.5% med 103 in 104%, pri 4.5% državnih posojil pa na 107.5%.

Za rentni trg je precej nevarna tendenca, če se gleda v prvi vrsti na pridobitev rente, manj pa na njeno obrestovanje, kajti čim bolj se bliža dan zapadlosti, tem bolj se morajo tečaji prilagoditi zamenjavnemu tečaju, ki je navadno določen na 100%. Verjetno je zato, da se tečaji za vrednote s krajšim iztekom ne bodo dopustili nad 108%.

Najbolj miren razvoj kažejo državna posojila in državni papirji, čeprav je z njimi promet največji. To pa zato, ker se more nuditi zadosti materiala, kar zadržuje prevelik dvig tečajev.

V nekaterih panogah rentnega trga se uveljavljajo še odkupi posojiljemalcev, zlasti pri deželnih in mestnih posojilih, ker so občine zelo likvidne.

Kot popolnoma zamašen pa se more smatrati trg z industrijskimi zadolžnicami. Čeprav je emisijska delavnost družb precej velika, vendar na borzi razpoložljivi material ne more v nobenem oziru kriti ponudbe. Zato se ni čuditi, če se dvigajo tečaji v višino. Da pa ne morejo iti čez 110%, je za sluga bank, ki višjih notacij ne izvedejo. Do konca prve tretjine leta je še trg sam skrbel za regulacijo tečajev, da so se namreč pri novih emisijah zamenjavale stare delnice in so tako ostali tečaji na prejšnji višini. Sedaj pa najde ta material tako hiter odjem, da so te zamenjave ostale brez učinka. To se ne bo prej spremenilo, dokler se ne sprosti odrevenelost trga z naravnim določenom materiala ali pa z zmanjšanjem nakupnih naročil.

Razvoj dunajskega pletilskega obrta

V sodobni oblačilni industriji imajo marsikje še zelo važno vlogo stari obrti s svojo veliko spretnostjo in izrazitostjo. To se posebno dobro vidi na Dunaju, kjer so razne obrtne panoge tudi pri industrializaciji ohranile svojo tradicionalno veljavo. »Neues Wiener Tagblatt« navaja primer pletilcev in pletilskega obrta.

Dunajske pletenine so že pol stoletja daleč po svetu znani in cenjeni modni izdelki in pred vojno so zavzemale tudi važno mesto med izvoznom blagom. Pri izdelavi pletenin je obrt še zdaj močno in uspešno udeležen. Obrtno in ročno delo daje izdelkom baš tisto ličnost in prikupnost, ki je temelj dobrega slovesa doma in na tujem.

Za Dunaj, ki je mesto stare obrtniške in rokodelske tradicije, je pletilski obrt razmeroma še mlad, bili pa so že v 17. in 18. stoletju na Dunaju mojstri, ki so pletli nogavice in jopiče. Polagoma so se razvile delavnice za ročno izdelovanje raznih oblačilnih predmetov. Kot samostojni obrt je nastopilo pletilstvo v začetku 19. stoletja, pozneje pa je bila ustanovljena tudi velika pletilska zadruga. Sredi prejšnjega stoletja se je stroj uveljavil tudi v tem obrtu in takrat se je začelo izdelovanje najrazličnejših pletenin v vedno večjem obsegu, zaradi česar se je industrializiralo precej obrtnih podjetij. Danes je na Dunaju v pletilski stroki okrog 650 obrtnih in 90 industrijskih podjetij.

Med obrtnimi podjetji prevladujejo srednji in večji obrati, ki imajo po 10 do 50 delavcev. Srednji in večji obrati so glavni del pletilskega obrta in na nje pride približno 80% pletilske proizvodnje. Največji obrati so se skoraj vsi specializirali za izdelovanje posameznih oblačilnih predmetov. Pletilski obrt je zaposlil izredno veliko število ženskih delovnih moči. Med delovnimi moči pletilske stroke je nad 90% žensk. V mirnih časih je pletilski obrt delal največ z volno, bombažem in umetno svilo, danes pa uspešno uporablja tudi prejo iz staničin.

Od vsega pletilskega obrta dunajskih in alpskih pokrajin je okrog 80% združenih na Dunaju, kjer so zastopane tudi vse vrste proizvodnje, dočim izdelujejo pletilo v manjših krajih po večini le nogavice in še nekatere druge preproste oblačilne predmete. Pletilski obrt na Dunaju je organiziran v strokovni skupini pletilcev in tkalcev v zvezi dunajskega oblačilnega obrta. Tkaleci, ki imajo okrog 150 obratov, tvorijo v tej zvezi samostojno skupino. Tkaleci izdelujejo rute, šale in modno blago za obleke. Tudi v tej stroki so poleg mojstrov, ki delajo na roko, z modernimi stroji opremljene delavnice.

Pletilci dajejo v promet gotove izdelke, ki se sestavljajo in dovršujejo v lastnih obratih. Precej izdelkov se proda privatnim kupcem, večji obrati pa zalagajo s svojimi izdelki trgovce. Neposredno od obrtnih podjetij in po posredovanju trgovcev je šlo prej mnogo pletilskih izdelkov na tuje. Strokovnjaki cenijo, da je bil izvozni delež v povprečju zadnjih predvojnih let 65% do 75% od vse proizvodnje pletenin. Pred priključitvijo so pletenine predvsem izvažali v Nemčijo, potem pa v Skandinavijo, Anglijo, Nizozemsko in tudi na Balkan. Dunajske pletenine pa so se uveljavljale tudi v Ameriki ter na trgih drugih čezmorskih držav.

Večja pletilska podjetja so imela po dvakrat na leto nove kolekcije svojih modnih izdelkov in takrat je bil za dunajske pletenine najzvišanejši promet na domačih in tujih tržiščih. Blago za oblačila, ki so ga izdelovali pletilci in tkaleci, je bilo deloma prodano konfekcijskim tvrdkam, deloma pa so iz tega blaga tudi sama obrtna podjetja izdelovala razna oblačila ter jih prodajala tvrdkam modne stroke ali pa privatnim kupcem.

V vojni dobi se je moralo modno udeleževanje pletilstva umakniti drugim važnejšim nalogam. Marsikaj pa se je v tej obrtni panogi spremenilo tudi zaradi uporabe drugačnih surovin. Važen izdelek dunajskega pletilskega obrta

so zdaj razna oblačila za otroke, mnogi obrati pa imajo tudi dovolj dela s popravilanjem in predelovanjem starih pletenin. Popravljalna akcija traja zdaj že leto dni in dunajski pletilni obrati so v tej dobi podpleti okrog 200.000 parov nogavic, popravili in predelali pa seveda tudi velike zaloge drugih obnošenih pletenin.

Uvozniki

oziroma izvozniki blaga za ozemlje Koroške in Sp. Štajerske, dobe potrebne informacije v pisarni Združenja trgovcev v Ljubljani, Trgovski dom.

Nabava soli in vžigalic na debelo

Po »Naredbi o preskrbi prebivalstva Ljubljanske pokrajine s kuhinjsko in živinsko soljo ter z vžigalicami« (Služb. list št. 2 z dne 5. jan. 1944) je prevzel Prehranjevalni zavod »Prevod« v Ljubljani veliko prodajo soli in vžigalic ter oddaja z današnjim dnem te predmete samo »Prevod«. Zaradi tega sporoča Prevod vsem prizadetim sledeče:

1. Vsi ljubljanski trgovci in peki bodo prejeli odslej nakazila za sol in vžigalice pri »Razdelilnem odseku Prevoda«, Novi trg št. 4/II. obenem z nakazilj drugih racioniranih predmetov.
2. Podeželski občinski preskrbovalni uradi, dalje zavodi, industrije, živinorejci itd. dobijo nakazila za sol in vžigalice neposredno pri »Prevodnem odseku za monopolne predmete«, Novi trg št. 4/II.
3. Sol se bo izdajala samo proti predložitvi potrebnega števila opranih in za transport uporabnih solnih vreč.
4. Odrezke za opravičitev izdane soli in vžigalic oddajo ljubljanski trgovci pri Mestnem preskrbovalnem uradu v Ljubljani, podeželski trgovci pa pri svojem občinskem preskrbovalnem uradu, oboji mesečno skupno z odrezki drugih racioniranih živil.

Pisemske pošiljke v inozemstvo

Pisemske pošiljke za Nemčijo (in za ostalo inozemstvo, ko bo sprejemanje pošilk zanj dovoljeno) je treba oddajati odprte na pošti pri okencu. Na pošilkah mora biti napisan naslov pošiljatelja ali prinašalca, ki se morata ob izročitvi pošiljke legitimirati. Pošiljatelj ne smejo na pošiljke nalepljati znamk, temveč morajo pristojbino plačati na pošti. Pisemske pošiljke za inozemstvo, ki jih pošta pobere iz nabiralnikov, vrne pošiljatelju.

Izselitev Hrvatov iz Spodnje Štajerske in Gorenjske

Po sporazumu, ki je bil sklenjen lani 11. avgusta med Nemčijo in Hrvaško, bo izvedena izselitev Hrvatov iz Spodnje Štajerske in Gorenjske takole: V okrajih Brežice in Trbovlje do konca januarja, v okrajih Ptuj in Ljutomer do 15. maja, v celjskem okraju do 31. avgusta, v vseh ostalih pa do konca leta. Izseljenci lahko brez carine preneso svoje premično premoženje na Hrvaško, za vse, kar puste v Nemčiji, pa dobe nadomestek iz premoženja, ki so ga na Hrvaškem pustili nemški izseljenci. Zamenjavo premoženja urejuje nemško-hrvatska preselitvena komisija v Mariboru.

Naredba o zaščiti gospodarstva

Na podlagi prejetih pooblastil odredjam:

Cl. 1. — Kdor ogroža možnost kritja potreb za gospodarstvo s tem, da namerno dá napačne podatke

1. o potrebi ali o obstoju delovnih sil;

2. o potrebi ali o zaloga za gospodarstvo važnih surovin, tvari, izdelkov, strojev ali orodja, se kaznuje s kaznijo na prostosti, v posebno težkih primerih, ki občutno škodijo gospodarstvu pa s smrtjo. Razen tega se izrekajo lahko tudi denarne kazni do neomejene višine.

Cl. 2. — Napačne podatke daje tudi oni, ki namerno ne vložijo obvezne prijave ali je ne vložijo popolnoma.

Cl. 3. — Za presojo je pristojno posebno sodišče za javno varnost. Kazenski pregon se uvede samo na zahtevo dotične oblasti, na katere vprašanje je dal obtožene neresničen, nepopoln ali sploh nikak odgovor.

Trst, dne 30. decembra 1943.

Der Oberste Kommissar:
Rainer I. r.

Zimska pomoč

Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine naproša vse člane, ki so dali za Zimsko pomoč darila v blagu, naj to sporoče Združenju in navedejo vrednost teh daril.

Občni zbori

Delniška tiskarna d. d. v Ljubljani ima 24. redni občni zbor 24. januarja ob polni osemnajstih v družbeni pisarni. Dnevni red običajni. Delnice se morajo založiti najmanj 8 dni pred občnim zborom pri družbeni blagajni.

Preizkušnja kokoši

V Kitzingen u na Bavarskem je bila izvedena enoletna preizkušnja štajerskih, salmtalskih in italijanskih kokoši ter kokoši pasme Leghorn. Povprečje na leto znesenih jajc je bilo pri štajerski kokoši 231.4, pri italijanski 227.6, pri pasmi Leghorn 223.3, pri salmtalski kokoši na 217.6. Salmtalske kokoši, ki imajo najnižje povprečje, so pa znesle največ jajc v zimski dobi. Pri preizkušnji se je tudi pokazalo, da potrošijo štajerske in salmtalske kokoši najmanj krme.

Izmenjava blaga med Španijo in Madžarsko

Trgovinski promet med Španijo in Madžarsko sicer nima pomembnejšega obsega, od obeh strani pa se kaže zanimanje za tesno gospodarsko sodelovanje, ki bo postalo uspešno, kakor hitro bodo prenehale razne vojne ovire. Sedanja pogodba o blagovni zamenjavi obeh držav je veljavna do 15. julija 1944. Pred vojno je dobivala Madžarska iz Španije predvsem smolo, terpentinovno olje in plutovino, ko pa je dvignila svojo proizvodnjo smole in terpentinovnega olja, pa uvaža poleg plutovine tudi svinco, surove ovčje in druge kože ter južno sadje. Pri madžarskem izvozu v Španijo pa so na prvem mestu izdelki električne industrije. Španija se v zadnjem času posebno zanima za izdelke madžarske industrije umetnih gnojil in rudniškega olja, Madžarska pa tem željam ne more ustreči, ker pri tej proizvodnji nima zadostnih presežkov. Madžarska želi predvsem povečati svoj uvoz južnega sadja, ker so se zmanjšale te dobave iz Italije. Od zadnjega naročila 10 vagonov limon in mandarink je iz Španije prispel le majhen del zaradi pomanjkanja transportnih sredstev.

Gospodarstvo Tracii in Macedonije

Ko je bila Tracija še pod Grško, se njeno gospodarstvo ni moglo prav razviti, ker so v Traciji pridelovali iste pridelke kot v Grčiji, da je pomenila Tracija za grško kmetijstvo močno konkurenco. Sedaj pa se more kmetijstvo Tracije mnogo ugodneje razvijati, ker pomeni dobro dopolnilo bolgarskega kmetijstva.

Tracija je predvsem kmetijska zemlja ter je večinoma v rokah malih posestnikov. Le na primeroma majhnih površinah se goji intenzivno obdelovanje zemlje. V klimatično ugodnih krajih, zlasti ob morju se more žeti tudi dvakrat na leto. V teh krajih uspevajo tudi južne rastline. 63.5 odstotka vse zemlje je posejano z žitom, z industrijskimi rastlinami 21.5 %, tobak se goji na 42.000 ha ter se prideluje na leto 24.81 milijona kg tobaka. Bombaž se goji na 8861 ha ter se prideluje 6.19 milijona kg bombaža. Zaradi tega je mogla bolgarska bombažna industrija kriti do 50 odstotkov svoje potrebe z domačim bombažem. V l. 1938. so pridelali v Traciji 4000 q oljčnega olja. Ker se oljčni nasadi zelo pospešujejo, je računati, da se bo v kratkem dosegel dvakrat tako velik donos. Gojitev sviloprejk je dala 488.331 kg belih in 393.625 kg rumenih kokonov. Na 12.328 ha so gojili zelenjavo in krompir. Nadalje se goji v Traciji čebula, melone, paprika in tudi vino, ki je odlično. Številni grški izseljenci iz Male Azije so spremenili travnike in pašnike v njive, kar je povzročilo, da je začelo primanjkovati krme. Kmalu pa se je to pomanjkanje odpravilo in v l. 1938. se je že pridobilo 60 milijonov kg krme. Tako se je mogla živinoreja povečati in je tudi še danes v dvigu.

Macedonija ni tako izrazito agrarna dežela kot Tracija. Na severu je industrija skoraj tako razvita kot živinoreja, dočim je južni del Macedonije pretežno agrarni. Obdelane zemlje pa je v Macedoniji samo 53.9 odstotka vse površine, gozdnate je 24.9 odstotka.

1 odstotek je močvirnate, 20.3 pa ledine. Od gozdnate zemlje je ena tretjina pokrita z grmičevjem, da se more gozdarsko izkoriščati le malo ozemlja. Od kmetijske zemlje je 51.2 odstotka pašnikov, 38.9 % orne zemlje, 4 % travnikov, 2 % vinogradov, ostalo pa so vrtovi.

Milo podnebje Macedonije pospešuje gojitev južnih rastlin in je zelo ugodno tudi za živinorejo. Industrija se more še zelo razviti, ker ima dežela velike naravne zaklade. Z žitom se dežela sama ne more zadostno preskrbeti, zato pa ima dežela v drugih sektorjih velike presežke. Sedanja uprava skuša zboljšati kmetijstvo, da bi se mogla ne samo sama oskrbeti z vsem potrebnim, temveč da bi mogla svoje pridelke še izvažati. V l. 1941/42. se je v Macedoniji pridelalo poleg 256.000 stotov žita tudi 14 tisoč stotov riža, katerega pa bi se brez posebnih težav moglo pridelati tudi trikrat toliko. Tobak iz severne Macedonije je znan kot eden najboljših tobakov ter bi se mogla njegova sedanja letna proizvodnja v višini 15.000 stotov zlahkoto zvišati. Macedonija slovi tudi po svojem maku in njen opij spada med najboljše na svetu. Bombažna proizvodnja znaša letno približno 540.000 kg. Sedaj si prizadevajo, da bi to proizvodnjo dvignili na 8 milijonov kg. Proizvodnja lanu, ogrščice in orehov da deželi letno okoli 50 milijonov levov. Visoko rentabilna je proizvodnja sviloprejk, ki sledi po vrednosti takoj za tobako. V letu 1942. so pridobili 600.000 kg kokonov v vrednosti 35 milijonov levov. Posebno pomembna je za Macedonijo ovčereja. Zlasti slove ovce z Ovčjega polja. Gozdov ima dežela le malo in sedaj se misli na to, da bi se goščave pogozdile in ob cestah, ki naj se zboljšajo, zasadili drevesa. V splošnem se more reči, da je Macedonija še močno zanemarjena, da pa ima vse pogoje, da postane v vsakem pogledu gospodarsko zelo aktivna pokrajina.

Izvoz naranč iz Španije

Med južnim sadjem imajo po svoji gospodarski vrednosti važno mesto tudi kitajske naranče ali mandarinke. Domovina tega sadja je južno-zapadna Azija, v Evropo pa so ga prinesli Arabci. V Španiji in Italiji so rastle mandarinke že v 16. stoletju, do svojega gospodarskega pomena pa so prišle šele v začetku prejšnjega stoletja, ko so v Valenciji uredili velike kulture mandarinke ne samo za domačo potrošnjo, temveč tudi za izvoz. Prvi odjemalci španskih mandarinke so bili Angleži, polagoma pa se je izvoz razširil tudi na dežele celinske Evrope. L. 1900. so izvozili iz Španije že okrog 5 milijonov zabojev mandarinke, potem pa se je izvoz dvigal od leta do leta ter dosegel že l. 1930. nad 22 milijonov zabojev. Tedaj je bila Španija pri svetovnem pridelku mandarinke na drugem mestu za Združenimi državami Sev. Amerike, ki imajo ogromne nasade v Kaliforniji in Floridi.

Svetovni pridelok mandarinke v tisočih zabojih (zaboj = 35 do 40 kg) je bil l. 1930. razdeljen takole: Združene države 31.776, Španija 23.889, Italija 9.168, Japonska 9.802, Palestina 2.429, Avstralija 2.098 in Alžir 2.236. V poznejših letih se je v Španiji pridelok zmanjšal zaradi državljanskih vojn, izvoz pa zaradi ameriške in afriške konkurence. Po državljanskih vojnah se je pridelok spet povečal in v izvozni sezoni 1940/41. je Španija izvozila 309.000 ton mandarinke in so od tega prevzele Nemčija 278.000 ton, Nizozemska in Belgija 12.000 ton, Anglija pa zaradi pomanjkanja tonaže samo še 19.000 ton.

V zadnjih letih se je položaj španskega trga mandarinke precej poslabšal. Izvoz trpi zaradi prometnih ovir, a tudi lanske pridelke ni bil pičel zaradi neugodnega vremena. Velik odjemalec španskih mandarinke je samo še Nemčija, v Švico, Francijo in na Švedsko se izvažajo samo še manjše količine, Anglija pa kot odjemalec zaradi pomanjkanja transportnih sredstev sploh ne pride več v poštev.

V dobi visoke izvozne konjunktture je bila domača potrošnja mandarinke omejena. Španskemu prebivalstvu je ostalo za potrošnjo samo 10 % od pridelka. V zadnjih letih, ko je bil izvoz močno skrajšan, pa se je to spremenilo. Vlada je začela s propagando za povečanje domače potrošnje, ker je videla, da velikih za zunanja tržišča

določenih količin sploh ne bo moglo izvoziti. Propaganda za povečanje domače potrošnje je bila potrebna tudi pri zadnjem pridelku, čeprav je bil precej manjši kakor prejšnja leta. Znašal je okrog 600.000 ton, izvozili pa so samo 360.000 ton in je tako ostalo za domačo potrošnjo 240.000 ton ali 40 % od vsega pridelka. Da bi se tolika domača potrošnja pospešila in dosegla, so organizirali razdelitev in razvoz pridelka po vsej deželi. Povečana domača potrošnja, ki so jo propagirali in uvedli v stiski zaradi močno skrajšanega izvoza, bo seveda ostala, velike kulture mandarinke pa jo bodo lahko prenašale tudi potem, ko izvoz ne bo več oviran. Evropa je tako močan konsument, da lahko prevzame ne samo presežke pridelka mandarinke Španije, temveč tudi Italije.

Obveznost dela v madžarskem kmetijstvu

Da ne bo zastoja pri spravljanju in uporabi letošnjih pridelkov, je madžarska vlada v začetku leta izdala naredbe, ki vsebujejo tudi določbe o obveznosti in plačilu dela v kmetijstvu. Po tej naredbi hlapci, dninarji in drugi delavci v kmetijstvu ne smejo odpovedati svojih služb, če nimajo že kje drugje zagotovljene enake zaposlitve. Hlapec ali delavec si mora takoj poiskati drugo službo, če mu gospodar odpove. Kdor tega ne stori, pride v vojaško službo ali pa v delavno taborišče. Plačilo v denarju in blagu za delo v kmetijstvu je določeno od oblasti, pri čemer pa je odpravljen dosednji običaj plačevanja sezonskih kmetijskih delavcev z žitom in drugim blagom. Tako dobijo po novi naredbi kosci in mlatiči svoj običajni delež žita le v primeru, če opravljajo na kmetijah tudi druga dela, ki se plačujejo z denarjem. Kdor se vdinja na kmetijah samo za košnjo in mlačvo, dobi plačilo za svoje delo v denarju po lani odmerjeni mezdi, ki velja tudi za letos. Na ta način bo na Madžarskem običajno sezonsko kmetijsko delo prav za prav odpravljen in kmetijstvu bo zagotovljeno zadostno število delovnih moči.

Madžarske lokomotive za Slovaško

Slovaške državne železnice so naročile že lani na Madžarskem 15 lokomotiv, ki naj bi bile izgotovljene v dveh letih. Po dogovoru je dala Slovaška madžarskim železniškim delavnicam na razpolago tudi nekaj surovin. Nedavno so poslali iz Madžarske na Slovaško že 5 novih lokomotiv, ki so bile že uvrščene v promet na glavni progi, zdaj pa je Slovaška naročila na Madžarskem še 15 lokomotiv, ki bodo gotove do konca l. 1945.

Daruite za Zimsko pomoč!

že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetloka srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Šelenburgova 3
Telefon št. 22-72.

»MERKUR«

tovarna mila in kem. izdelkov

STARI TRG 17

priporoča svoje izdelke

Gospodarske vesti

Nemški gospodarski minister in minister za ljudsko prehrano sta podala naredbo v zaščito veletrgovine do 1. januarja 1946. Ta naredba je bila izdana 15. januarja 1940 in naj bi zagotovila storilnost veletrgovine ter preprečila, da bi se vrnila v veletrgovino nezaželeni elementi. Z naredbo naj bi se omogočila izbira najboljših ljudi za veletrgovino.

Obvezno zavarovanje posevkov proti toči je predpisal srbski ministrski svet. V ta namen se je ustanovil poseben državni zavarovalni zavod.

Hrvatsko ministstvo za kmetijstvo in prehrano je začelo po načrtu pospeševati kmetijsko proizvodnjo. Zlasti gleda na to, da bi se povečala proizvodnja krompirja, stročnic in zelenjave. Velika županstva so dobila od ministrstva poziv, da si pridobijo zemljo, katero naj obdelujejo njih delavci in nameščenci, da bi se na ta način zboljšala prehrana dežele.

Predsedstvo budimpeštanskega velesojca, v katerem so zastopane tudi Zbornici za trgovino in obrt ter Zveze industrijev, je sklenilo, da se s sarni velesojca zapre. To pa iz razloga, ker že lani ni bilo velesojca letos pa tudi ni nobenega upanja, da bi se otvoril velesojcem.

Uvozna carina za knjige in časopise je bila na Madžarskem odpravljena. Dosedaj je znašala 1 odstotek.

Vse delniške družbe v Grčiji morajo zvišati svojo delniško glavnicu in sicer denarni zavodi za 10 odstotkov, druge družbe pa za 20 odstotkov. Vse novo izdane delnice morajo družbe odstopiti državi.

Stari češkoslovaški bankovci 1000 kron se vzamejo po odredbi finančnega ministra Protektorata prometa.

Bolgarska kreditna banka, pri kateri je močno udeležena tudi bolgarska država, bo izplačala dividendo za zadnja tri leta v obliki novih delnic, ter se bo na ta način delniška glavica nominalno zvišala od 200 na 400 milijonov levov.

Novi finski državni proračun izkazuje 15.630 milijonov finskih mark dohodkov in 15.618 milijonov mark izdatkov.

Vojni dobiček angleških tvrdk, ki dobavljajo za vojsko, so silno narasli. Tako je po poročilu lista »Times« zvišala družba Associated Equipment Co svoj čisti dobiček za 80 odstotkov in izplačala za 75 odstotkov višjo dividendo kot prejšnje leto.

Predsednik Roosevelt je sklenil Teheranu s Stalinom pogodbo, po kateri bodo dobavile Združene države Sovjetski Rusiji po vojni blaga za 1 milijard dolarjev. V Angliji so sprejeli to vest z velikim nezadovoljstvom, ker bi bilo s tem Angliji onemogočena kupnja s Sovjetsko Rusijo Ameriška proizvodnja zlata je letu 1943. nazadovala za 62 odstotkov. Skupna zlata proizvodnja je padla o 3.5 na 1.36 milijona unč.

Novi državni proračun Združenih držav Severne Amerike bo znašal približno 95 milijard dolarjev.

3425 stavk je bilo v prvih 11 mesci l. 1943. v Združenih državah Severne Amerike, kakor poroča ameriško ministristvo za delo.

Prodaja starih strojev iz USA v tinsko Ameriko, ki se je že dolga nameravala, se bo sedaj izvedla. Džavni oddelek, ki je po svojih diplomatskih zastopnikih pripravljaj prodajo, je že našel kupce.

Po ugotovitvah USA zavoda za kleno industrijo bo dosegla letna kapaciteta iber-ameriške jeklene industrije po dovršitvi podjetij, ki se gradijo, 1.4 milijona ton jekla. Od te količine odpade na Mehiko 600.000 ton, na Brazilijo 570.000, na Peru 140.000, na Argentino 65.000 in na Chile 20.000 ton.

Zaradi pomanjkanja premoga bo morale ustavitv plinarne v Kaliforniji obratovanje.

V. ŠINKOVEC
MESTNI TRG 11

Nakup surovih kož divjačine lisic, kun, dihurjev, jačecov, veвериц, polhov, vider in domačih mačk PLAČAM NAJVIŠJO CENO!
Sprojemam krzno v strojenje in barvanje! ZALOGA VSAKOVRSNEGA KRZNA

V A L V A Z O R J A
(2. izdaja)

prodam

Več v upravi »Trgovskega lista«
(Trgovski dom)

Františkanska
ulica 3

